

«ست» لباس مدرسه به سبک سما

سارا طاهری
نایب‌رئیس گروه دانشگاه

بسیاری از دانشگاه‌های دنیا که تعداد آنها کم هم نیست، به واسطه

اعتبار زیادشان آینده فارغ‌التحصیلان خود را تضمین می‌کنند. «اعتباری» که دیگر با مدرک تحصیلی به دست نمی‌آید. امروز دیگر خانواده‌ها از دانشگاه، مدرک تحصیلی برای بچه‌های خود نمی‌خواهند بلکه «تضمین آینده» می‌خواهند. هر دانشگاهی

بتواند تضمین آینده بدهد انتخاب خانواده‌ها برای دانشجویان خواهد بود. دانشگاه آزاد هم مدتی است به این عرصه ورود کرده و تلاش دارد این فرآیند تحولی در آموزش رشته‌های مختلف را پیش ببرد. هدف نهایی مسئولان دانشگاه آزاد «ایجاد تحول آموزشی،

فرهنگی و تربیتی» است. بر همین اساس چندی است به حوزه مد و پوشاک نیز وارد شده و یک «شبکه مهندسی مد و پوشاک» را ایجاد کرده؛ شبکه‌ای که چرخه آموزش تا تولید و محصول در آن کامل است.

دانشگاه

چرا دانشگاه آزاد به حوزه مد و پوشاک وارد شد؟

دانشگاه آزاد بیش از ۸۰۰ مدرسه و ۱۵۵ هزار دانش‌آموز دارد بنابراین یکی از بخش‌های تاثیرگذار در حوزه آموزش و پرورش محسوب می‌شود. این دانش‌آموزان نیازهای مختلفی دارند که یکی از نیازهایشان پوشاک مدارس است. هرچند نگاه دانشگاه آزاد به بحث پروژه تولید پوشاک مدارس در دانشگاه - جدا از تضمین پوشاک مورد نیاز - یک بحث تربیتی و آموزشی است. لباس بخش مهمی از فرهنگ به شمار می‌رود و تهیه پوشاک مناسب و مطلوب اهمیت زیادی دارد. این پوشاک اولاً باید دارای الگوهای اسلامی و فرهنگی باشد و دوماً مورد پذیرش و رضایت نیز قرار بگیرد. لباس باید هم آیم‌های فرهنگی را داشته باشد و هم بچه‌ها دوستش داشته باشند و از پوشیدن آن لذت ببرند. در مدارس دانش‌آموزان چندان علاقه‌مند به پوشیدن لباس فرم نیستند اما یک مهماندار هواپیما از پوشیدن لباس فرم خود لذت می‌برد چون لباس فرم آنها به‌گونه‌ای طراحی شده که پوشیدنش جذابیت دارد ولی لباس فرم مدارس اغلب این‌گونه نیست. تلاش دانشگاه آزاد بر این مبنا بوده که هم الگوهای فرهنگی در طراحی این لباس‌ها رعایت شده و هم رضایت خانواده‌های دانش‌آموزان فراهم شود بنابراین لباس به عنوان یکی از شاخصه‌های تاثیرگذار در مباحث فرهنگی مورد توجه جدی دانشگاه قرار گرفت. فارغ از تضمین لباس فرم مدارس، دانشگاه به مواردی مانند لباسی که در دانشگاه مصرف می‌شود و در حجم گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرد توجه شبکه‌ای دارد. هدف دانشگاه از

این پروژه سودآوری نیست بلکه می‌خواهد نیازهای خانواده دانشگاه را در خود دانشگاه تامین کرده و در ضمن از محل این تامین یک «عرصه» برای فعالیت‌های آموزشی نیز ایجاد کند. مسئولان دانشگاه می‌خواهند رشته طراحی و دوخت لباس، پوشاک، مد و نساجی را در دانشگاه توسعه داده و دانشجویانی کارآمد و ماهر تربیت کنند بنابراین باید «عرصه عمل» نیز داشته باشند. دانشگاه مثلاً برای رشته‌های مهندسی باید کارخانه‌هایی داشته باشد که دانشجویان در آنجا کار کنند. طبیعی است دانشگاه نمی‌تواند کارخانه داشته باشد ولی می‌تواند از ظرفیت کارخانه‌ها استفاده کند. مسئولان در اینجا نیز از فرصت استفاده کرده تا رشته‌های مرتبط با نساجی و پوشاک عملاً در «پروژه تولید» مشارکت کنند. استادان بتوانند دانشجویان را همراه با خود ببرند و در فضای عملی قرار دهند. دانشجویان پارچه را دیده، تولید را مشاهده کرده، مفهوم برش و دوخت را بفهمند، ساین کردن را بیاموزند و بشناسند. در نهایت وقتی یک لباس تکمیل می‌شود دانشجویان در این رشته‌ها یک دوره کامل عملی در محیطی عملی - که عرصه نامیده می‌شود - می‌بینند و پشت سر می‌گذارند. آنها در عمل فارغ‌التحصیلانی کارآماده و ماهر می‌شوند و وقتی فارغ‌التحصیل شدند، می‌توانند کسب‌وکاری را شروع کنند. در چنین شرایطی است که شعار دانشگاه نیز محقق می‌شود. شعاری که می‌گوید: «امروز خانواده‌ها از دانشگاه تضمین آینده می‌خواهند.»

پتانسیل‌های دانشگاه برای پروژه پوشاک چیست؟

در دانشگاه دانشکده‌های پوشاک و همچنین گروه‌های طراحی و دوخت حضور دارند. بخشی از رشته‌های آموزشی نیز مربوط به این حوزه است. هرچند آموزش موثر برای دانشجویان زمانی فراهم می‌شود که آنها بتوانند جدا از موارد تئوری در دانشگاه، آموزش عملی هم در عرصه ببینند تا در نهایت واقعا وارد عرصه بازار پوشاک شوند. بنابراین دانشگاه آزاد تصمیم دارد مدارس سمای خود که در واقع «عرصه تعلیم و تربیت» دانشگاه هستند را برای «آموزش مهارتی پوشاک» نیز مورد استفاده قرار دهد. از نگاه دانشگاه این بازار ۱۵۵ هزاردستی پوشاک می‌تواند یک عرصه باشد تا دانشکده‌های دوخت وارد عمل شده و

دانشجویان ما بیایند در این عرصه آموزش ببینند. بنابراین دانشگاه آزاد تصمیم گرفته اسما ل مراحل طراحی و دوخت لباس‌های فرم مدارس را در خود دانشگاه انجام دهد. دانشگاه می‌خواهد امکانات دانشگاه را بسپح کند. کارگاه‌های دوختی که در سراسر کشور وجود دارند تاکنون صرفاً وظیفه آموزش را برعهده داشتند. قرار است آنها به‌صورت عملی وارد بحث تولید پوشاک شوند؛ دانشگاه در این راستا امکانات شبکه‌ای خود را در کشور، بسپح کرده است. مجموعه‌ای که یک شبکه جامع در کشور است و با استفاده از این شبکه می‌تواند یک جریان در حوزه پوشاک راه بیندازد.

استفاده از ظرفیت شبکه مهندسی پوشاک

همان‌طور که پیش‌تر گفتیم نگاه دانشگاه به این پروژه یک بحث تربیتی و مهارتی است؛ یعنی علاوه بر اینکه در این پروسه، پوشاک مدارس تامین می‌شود، می‌خواهد دانشجویان هم آموزش‌های لازم را ببینند. استادان نیز تحت عنوان یک «شبکه مهندسی» در کشور، فعالیت شبکه‌ای انجام دهند و وارد پروسه‌های بزرگ تولید پوشاک شوند. دانشگاه آزاد به همین دلیل ظرفیت‌های خود را در نقاط مختلف کشور جمع کرده است. ظرفیت اول، ظرفیت شبکه مهندسی پوشاک است. دکتر طهرانچی می‌گوید: «چرخه آموزش تا تولید و محصول باید کامل باشد، به همین دلیل در این شبکه ساینز صنعتی، برش صنعتی، دوخت صنعتی و...»

شبکه تولید پوشاک چگونه طراحی شد؟

دانشگاه آزاد تمام متخصصان پوشاک از جمله هیات علمی، مربی و دانشجوی خود را بسپح کرده و یک شبکه مهندسی در تهران، تبریز، اراک، مشهد، یزد، اصفهان و دیگر شهرها تشکیل داده است. در واقع دانشگاه آزاد هسته‌های شبکه مهندسی را تشکیل داده و یک‌سری افراد را جمع کرده است. آن‌طور که آرش زنجبران، رئیس دانشگاه آزاد استان آذربایجان شرقی و واحد تبریز به «فرهیختگان» گفته است؛ حدود ۲۰ نفر متخصص حوزه پوشاک شامل هیات علمی و کارشناسان فعال در این حوزه جمع شده‌اند که شبکه مهندسی دانشگاه را شکل می‌دهند. آنها وظیفه نظارت بر پروژه تولید پوشاک را برعهده خواهند داشت. به گفته زنجبران این شبکه در زمینه دوخت، کنترل کیفیت لباس، دریافت و تحویل لباس کمک می‌کند. قرار شده مدیران مدارس با هماهنگی انجمن اولیا و مربیان خود سفارشات لباس را در کل کشور از دانش‌آموزان بگیرند و در قالب شبکه دانشگاه‌ها برای تولید اقدام کنند. بر همین اساس یک سامانه در یزد از سوی دانشگاه آزاد یزد طراحی شده که سفارشات را از خانواده‌ها دریافت می‌کند. به گفته زنجبران در فاز اول حدود ۶۰ هزار سفارش از جمع ۱۵۰ هزار دانش‌آموز دریافت شده است. در فاز دوم قرار است بقیه سفارشات نیز جمع‌آوری شود. سامانه‌ای که در واحد یزد ایجاد شده بسیار فنوارانه و نوآورانه است. اطلاعات ساینز را از خانواده‌ها می‌گیرد، ساینز مطلوب‌شان را مشخص و سفارش را برای آنها صادر می‌کند. در نهایت مشخص می‌شود کدام خانواده برای کدام دانش‌آموز خود، چه لباسی می‌خواهد. در ادامه این اطلاعات در اختیار سامانه «ست» قرار می‌گیرد. همان سامانه‌ای که در دانشگاه آزاد واحد تبریز است.

سامانه «ست» تسهیلگر فرآیندهای تولید

سامانه ست چه کاری انجام می‌دهد؟ تمام فرآیندهای دوخت ... در دانشگاه، تحت مدیریت شبکه مهندسی دانشگاه و در سامانه «ست» انجام شود. سامانه «ست» همراه با تولیدکنندگان کارگاه‌های تولیدی دانشگاه در کشور، اطلاعات را جمع کرده و همه کارها تحت مدیریت معاونت تربیتی و مهارتی دانشگاه و همچنین دانشکدگان پوشاک کشور انجام می‌شود. سامانه «ست» وظیفه مدیریت تولید لباس‌ها در کشور را برعهده دارد. رئیس دانشگاه آزاد واحد تبریز می‌گوید: «کارگاه‌های دوخت و کارگاه‌های برش پارچه مشخص شده‌اند. مجموعه‌هایی مثل «تامین چپ» و «پاکسیت» شبکه‌های تامین و توزیع بوده و زیرمجموعه «ست» هستند. آنها کار تامین و توزیع لباس‌ها را برعهده خواهند داشت.» واحد یزد یکی از زیرمجموعه‌ها در یزد است. «ست» است. در نهایت سفارش‌ها و نتایجی که واحد یزد جمع کرده در سامانه «ست» ثبت می‌شود. این سامانه، پارچه‌ها را تامین می‌کند. برای برش به مجموعه‌ای واگذار کرده، در ادامه به کارگاه‌های دوخت می‌دهد تا کار دوخت را انجام دهند

و در نهایت در اختیار مدارس قرار می‌دهد تا به خانواده‌ها تحویل دهند. به عبارت بهتر سفارش‌گیری در سامانه یزد انجام می‌شود، مابقی کارها در سامانه «ست» صورت می‌گیرد. سامانه یزد هم یکی از زیرمجموعه‌های «ست» محسوب می‌شود.

دانشگاه وارد فاز تولید شبکه‌ای می‌شود

انجام پروژه تضمین لباس به عنوان یکی از پروژه‌های بزرگ دانشگاه، کمک خواهد کرد تا فرآیند تولید شبکه دانشگاه، استقرار خوبی پیدا کند و دانشگاه وارد فاز تولید شبکه‌ای شود. با این اوصاف مهم‌ترین هدف این پروژه - مهم‌تر از تامین لباس - ایجاد یک شبکه آموزشی کشوری بر مبنای توسعه فرآیندهای تعلیم و تربیت است. در واقع پیاده‌سازی یک روش نوین آموزشی و مهارتی با استفاده از بستر فنوارانه منظر مسئولان دانشگاه است تا فارغ‌التحصیلان دانشگاه آزاد دارای توانمندی متمایز از فارغ‌التحصیلان دیگر دانشگاه‌ها باشند و بتوانند به راحتی وارد بازار کار شوند. عملیات تحول آموزشی در دانشگاه آزاد با این پروژه رخ خواهد داد. رئیس دانشگاه آزاد واحد تبریز می‌گوید: «قبلاً دانشجوی جذب می‌کردیم، سر کلاس می‌فرستادیم، نمره می‌دادیم و فارغ‌التحصیل می‌شد. اکنون می‌گوییم «شما دانشجوی ما هستید؛ هم باید در

کلاس موارد تئوری را یاد بگیرد و هم بروید در کارگاه‌های دوختی که برای این پروژه فعالیت می‌کنند، عملاً فرآیند دوخت، برش، ریزه‌کاری و جزئیات تولید پوشاک را بیاموزید و بعد فارغ‌التحصیل شوید.» به اصطلاح می‌گوییم «یک عرصه یا میدان عملی برای این موضوع فراهم کرده‌ایم تا بتوانند در بازار فعالیت کنند.» به گفته زنجبران قبلاً دانشجوی فقط در کلاس شرکت می‌کرد. شاید یک درس کارگاهی می‌گذرانند یا نمی‌گذرانند. نمره‌اش را می‌گرفت و فارغ‌التحصیل می‌شد اما عملاً مهارتی نداشت. در حال حاضر دانشجوی علاوه بر اینکه کلاس تئوری را پشت سر می‌گذارد، در کارگاه‌های دوخت تمام مراحل تولید لباس را می‌بینند و در آن شرکت می‌کند. وقتی هم دانشجوی فارغ‌التحصیل می‌شود یک فرد کاملاً ماهر و توانمند از دانشگاه بیرون می‌آید. بنابراین عملاً هدف اصلی این پروژه، «ایجاد تحول آموزشی و تربیتی» در دانشگاه است.

طراحی لباس برای تمام پایه‌های تحصیلی

اما نکته بعدی که نباید فراموش کرد بحث طراحی این لباس‌هاست. طراحی این لباس‌ها نیز در دانشگاه آزاد انجام شده است. اولاً برای همه پایه‌های تحصیلی؛ از پیش‌دستانی و دبستانی، دخترانه و پسرانه تا دوره اول متوسطه و دوره دوم متوسطه در بعضی بخش‌ها، لباس طراحی شده است. لباس‌ها نیز بر مبنای الگوهای اسلامی، متناسب با فرهنگ جامعه ایرانی طراحی شده‌اند. ثانیاً لباس‌ها در رنگ‌های متنوع هستند. مثلاً در پایه دبستان سه رنگ وجود دارد و فرد می‌تواند انتخاب کند. این کار برای نخستین بار در مدارس اتفاق می‌افتد. پیش‌تر همه لباس یک‌رنگ می‌پوشیدند. حالا

دانش‌آموز می‌تواند بنا بر سلیقه خودش لباس انتخاب کند. این موضوع باعث نشاط اجتماعی و افزایش روحیه می‌شود و خانواده‌ها می‌توانند رضایت بچه‌های خود از این انتخاب را ببینند و در نهایت رضایت خانواده‌ها نیز فراهم می‌شود. تمام مدارس سما نیز در این سامانه درگیر می‌شوند. البته به گفته زنجبران تعداد معدودی از دوره دوم متوسطه پسرانه شامل این طرح نمی‌شوند. آنها لباس فرم نمی‌پوشند و با لباس عادی به مدرسه می‌روند. زنجبران می‌گوید: «این کار برعهده مدیریت مدارس با هماهنگی انجمن اولیا و مربیان است. قانوناً نیز باید این‌گونه باشد.»

مدیریت پروژه تولید لباس برعهده معاونت علوم تربیتی و مهارتی

مدیریت پروژه تولید لباس‌های فرم مدارس با معاونت علوم تربیتی و مهارتی است و کل پروژه تحت نظارت آنها انجام می‌شود. در واقع همکاری «ست» با این معاونت شکل گرفته است. مدیریت کلان موضوع با معاونت علوم تربیتی و مهارتی بوده و سامانه یزد نیز با آنها هماهنگ است. محمدعلی نادی، معاون علوم تربیتی و مهارتی در این باره به «فرهیختگان» می‌گوید: «بنا توجه به تنوع مخاطبان خود، از دو بخش «دانشجویی» و «دانش‌آموزی» تشکیل شده که در خصوص راه‌اندازی شبکه مهندسی پوشاک، جامعه هدف و «دانش‌آموزان مدارس سما» در سراسر کشور بوده است. در مدارس سما، ۱۵۵ هزار دانش‌آموز وجود دارد که دانش‌آموزان در بیش از ۸۰۰ مدرسه، در مقطع‌های مختلف مشغول به تحصیل هستند. در سال‌های گذشته لباس فرم دانش‌آموزان در تمامی استان‌ها به صورت غیرمتمرکز و با سلیقه‌های مختلف تهیه می‌شده که بنا به دستور رئیس دانشگاه آزاد اسلامی، یکسان‌سازی لباس فرم دانش‌آموزان در دستور کار قرار گرفت. بنابراین با برگزاری جلسه‌های مختلف تصمیم بر آن شد که به جهت تبلیغات موثرتر، به طراحی لباس فرم مشترک بپردازیم. در این خصوص درصدد برآمدیم تا با استفاده از استادان بنام و برجسته رشته طراحی پارچه و لباس و در راستای منویات مقام معظم‌رهبری و شعار سال ۱۴۰۳ که همان «جهش تولید با مشارکت مردم» است، شبکه مهندسی عظیمی را در کشور ایجاد سازیم.» به گفته او هدف از ایجاد این شبکه، تهیه و تولید لباس فرم مشترک دانش‌آموزان، تربیت نیروی انسانی کارآفرین، استفاده از ظرفیت‌های دانشجویان، افزایش مهارت و هدایت آنان به بازار کار است. پیوند دو حوزه «مدرسه» و دانشگاه» و استفاده از ظرفیت‌ها و همکاری‌های بیشتر میان این دو بخش نیز دنبال می‌شود. نادی در خصوص اقدامات انجام شده در این معاونت در حوزه پوشاک می‌گوید: «در وهله اول سامانه «ست» را توسط واحد تبریز طراحی کرده و آن را به منظور پشتیبانی شبکه مهندسی پوشاک توسعه دادیم. سپس این سامانه را به مدیران شبکه مهندسی پوشاک، تولیدکنندگان فعال در استان‌ها، مدیران مدرسه‌ها و اولیای

دانش‌آموزان معرفی کرده و آموزش‌های لازم را ارائه دادیم.» به گفته معاون علوم تربیتی و مهارتی دانشگاه، نظارت بر اطلاعات ثبت شده در سامانه ست، طراحی پوستره‌های فراخوان جهت شرکت اعضای هیات علمی، دانشجویان و تولیدکنندگان فعال در هر استان، ارسال پیامک به فعالان مرتبط با صنعت پوشاک و ارسال پوسترها به تمامی مدرسه‌های سما و واحدهای دانشگاهی، از دیگر اقدامات این معاونت در شبکه مهندسی مد و پوشاک است. او می‌گوید در همین راستا ۲۰ جلسه تخصصی با فعالان صنعت دوخت و طراحی لباس برگزار شده و مدیران شبکه مهندسی پوشاک استانی نیز انتخاب و معرفی شدند و شرح وظایف هر یک از آنها تبیین شده است. در نهایت جلسه‌های مستمر نیز برای انتخاب طراحی برتر برگزار شده و طرح‌های تأیید شده در سامانه <https://aydy.yazd.iau.ir/schools> بارگذاری شده است. به گفته نادی لباس‌ها در ۳ سایز مختلف به تفکیک جنسیت و مقطع‌های تحصیلی دانش‌آموزان طراحی شده و گروه‌های مجازی جهت هماهنگی میان اعضای شبکه دوخت و طراحی پوشاک نیز راه‌اندازی شده است. همچنین جلسه‌ای با استادان و طرحان مرتبط با صنعت پوشاک برای انتخاب نوع، جنس و رنگ پارچه‌ها و جلساتی نیز با طرحان و تولیدکنندگان صنعت پوشاک، جهت آسیب‌شناسی مراحل متعدد دوخت و توزیع برگزار شده است. کشور نیز به ۵ قسمت به عنوان استان‌های معین تولید و برش پارچه تقسیم شد و تمامی اندازه‌ها در سامانه ثبت‌نام دانش‌آموزی اصلاح شد. آن‌طور که به نظر می‌رسد دانشگاه این روزها درصدد است تا اولین تجربه خود را در زمینه طراحی و تولید پوشاک با استفاده از متخصصان ذی‌ربط به نمایش بگذارد تا با تلفیق طرح‌های ایرانی - اسلامی به عنوان یک صاحب سبک و ایده شناخته شود. مهم‌ترین اتفاق مهمی که در چرخه تولید روپوش مدارس می‌افتد، تربیت دانشجویان مرتبط با این رشته در فضای عرصه و در فرآیند دوخت است تا در نهایت تربیت شدگان دانشگاه آزاد ظرفیت راهبردی شرکت‌های بزرگ پوشاک را داشته باشند.